

8.3.2.1./16/I/002

**NACIONĀLA UN STARPTAUTISKA MĒROGA PASĀKUMU ĪSTENOŠANA IZGLĪTOJAMO
TALANTU ATTĪSTĪBAI**

Strūgu iela 4, Rīga, LV-1003, tālr. 67350966, e-pasts: info@832.visc.gov.lv

**Vēstures valsts 28. olimpiāde
9.klase**

**1. Izvēlies un ieraksti skaidrojumam atbilstošo jēdzienu! (jēdzieni doti zem
uzdevuma)**

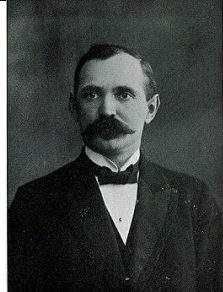
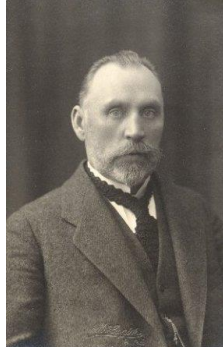

Skaidrojums	Jēdziens
Lielvalstu politika, kas orientēta uz jaunu teritoriju iegūšanu, ietekmes izplatīšanu tālu aiz savām robežām ar diplomātijas, militāro draudu, ekonomiskās un finansiālās iespēšanās palīdzību.	
Cilvēks, kas atstājis savu dzīvesvietu, lai glābtos (parasti no kara darbības, dabas katastrofas, epidēmijas).	
Savas dzimtenes, tautas mīlestība, uzticība savai dzimtenei, tautai, gatavība pašizliedzīgi darboties to labā.	
Karaspēka apakšvienība, kas sastāv no rotām, parasti ietilpst pulkā vai brigādē.	
Nācijas tiesības valsts varas patstāvīgā realizēšanā (valsts teritorijas daļās, kur pēc konstitūcijas ir noteikta pašpārvalde).	
Administratīvi un saimnieciski patstāvīga karaspēka daļa, kas sastāv no bataljoniem, divizioniem vai eskadriļām.	
Strādnieku un zaldātu pārvaldes institūcijas, kas veidojās Krievijas Oktobra revolūcijas laikā.	
Latvijas Strādnieku, kareivju un bezzemnieku deputātu padomes izpildkomiteja — pirmā Latvijas padomju valdība (1917.-1918. g.).	
Teritorija, kurā norit karadarbība; karaspēka saskares līnija ar pretinieku.	
Šaurs, dziļš ierakums, kur ierīko pozīcijas un kas noder karavīru aizsargāšanai.	

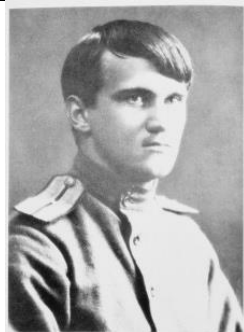
Jēdzieni: pulks Iskolats bataljons parlamentārisms tranšeja
autonomija fronte bēglis imperiālisms šovinisms
patriotisms rota LSPR (Latvijas Sociālistiskā Padomju Republika)
padome militārisms

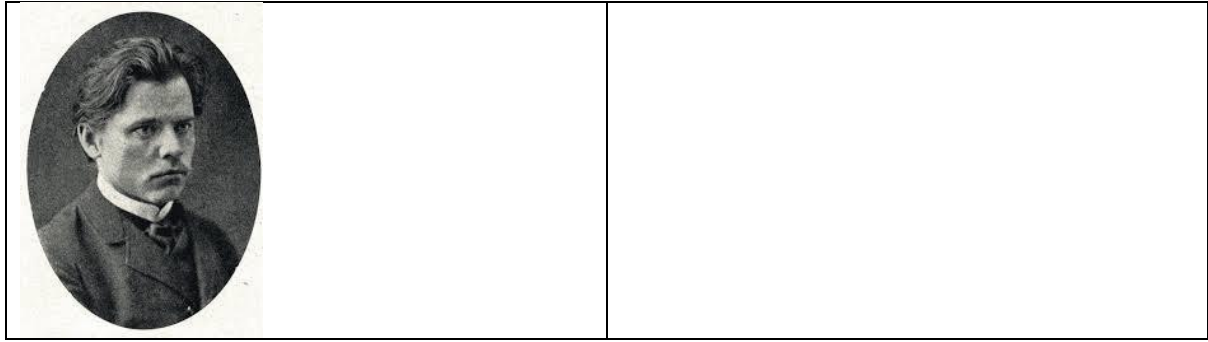
2. Norādi notikumu hronoloģisko secību! Pie notikuma norādi tā kārtas skaitli, kur 1 – senākais notikums, 7 – nesenākais notikums!

Notikums	Secības kārtas skaitlis
Ziemassvētku kaujas	
Vācu vieglie kreiseri uzbruka Liepājas ostai.	
Tika dota pavēle likvidēt vācu kolonistu apmetnes 1000 verstu platā pierobežas joslā.	
Atjaunota Kurzemes un Zemgales hercogiste.	
Vidzemes Zemes padomes vēlēšanas.	
Tiek izveidota bēgļu aprūpi koordinējoša institūcija – Latviešu Bēgļu apgādāšanas Centrālkomiteja (LBAC).	
Pirmoreiz deklarēta prasība par Latviju kā neatkarīgu un demokrātisku republiku.	

3. Uzraksti attēlā redzamo personu vārdu un uzvārdu! (atbilžu varianti doti zem uzdevuma)

Persona	Vārds, uzvārds
	
	
	

Personas: Jānis Goldmanis Francis Trasuns Jānis Čakste
 Vilis Olavs Kārlis Skalbe Frīdrihs Briedis Jānis Francis
 Jēkabs (Aleksandrs) Grīns Andrejs Auzāns Augusts Ernests Misiņš

4. Uzraksti pie katra veikuma atbilstošās personas vārdu un uzvārdu! (atbilžu varianti doti zem uzdevuma)

Veikums	Vārds, uzvārds
1916. gada janvārī iecēla par 7. Bauskas latviešu strēlnieku bataljona komandieri, jūlijā – par apvienotās latviešu strēlnieku brigādes komandieri, septembrī – par 2. latviešu strēlnieku brigādes komandieri. 1917. gada aprīlī sāka vadīt Ģenerālštāba Topogrāfijas daļu, bet pēc gada tādu pašu amatu ieņēma Sarkanajā armijā.	
2. Rīgas latviešu strēlnieku bataljona komandieris. 1916. gada jūlijā paaugstināts par pulkvedi, decembrī tika iecelts par Rezerves latviešu strēlnieku pulka komandieri, kurš atradās Valmierā.	
Krievijas Valsts domes latviešu izcelsmes deputāts, latviešus strēlnieku bataljonu dibināšanas iniciators.	
1916. gada novembrī iecēla par 1. latviešu strēlnieku brigādes komandieri, bet Ziemassvētku kauju laikā – par apvienotās latviešu strēlnieku divīzijas komandieri. 1917. gada beigās atstāja armiju un turpināja darboties kā britu sakaru virsnieks Arhangeļskā, kur mēģināja organizēt latviešu karaspēka daļu “Leģionu”.	
Pulkvedis, 1. Daugavgrīvas latviešu strēlnieku pulka komandieris (03.–11.1917.)	
1916. gadā panāca pārceļšanu uz jaundibinātajām latviešu strēlnieku vienībām. No 1916. līdz 1917. gadam bija latviešu strēlnieku rindās, bet 1917. gada septembrī, smagi ievainots, tika evakuēts uz Petrogradu. Pēc kara izdod vērienīgo episko darbu „Dvēseļu putenis”, varoņteiksmu par latviešu strēlnieku cīņām Pirmā pasaules karā, kurās piedalījies arī romāna autors.	
Latviešu Bēgļu Centrālapgādes komitejas pirmais vadītājs, aktīvs sabiedriskais darbinieks. Miris jau 1917. gadā Somijā.	
1914. gadā, sākoties Pirmajam pasaules karam, kļuva par laikraksta “Dzimtenes Vēstnesis” korespondentu Polijā. 1915. gadā kopā ar Ati Ķeniņu sacerēja tekstu uzsaukumam	

<p>“Pulcējieties zem latviešu karogiem!”. 1916. gadā atgriezās Rīgā, kur sastādīja dzejas krājumu “Latviešu strēlnieks”. Gada beigās tika iesaukts strēlniekos, taču karadarbībā nepiedalījās (strādāja kancelejas darbu). 1917.-1918. gadā bijis Latviešu pagaidu nacionālās padomes loceklis, viens no aktīvākajiem neatkarīgas Latvijas idejas atbalstītājiem.</p>	
<p>1915.gadā pārcēlās uz Tērbatu, kur piedalījās Latviešu bēgļu centrālkomitejas dibināšanā, 1917.gadā kļuva par tās priekšsēdētāju. 1917.gadā devās uz ASV, lai propagandētu Latvijas neatkarības ideju, un Stokholmā sarakstīja brošūru "Die Letten und ihre Latvia: Eine lettische Stimme" ("Latvieši un viņu Latvija: Kāda latvieša balss").</p>	
<p>Viens no galvenajiem 1917.gada Latgales kongresa Rēzeknē organizētājiem, kur tika izlemts par Latgales apvienošanos ar citiem Latvijas novadiem. Kongresā tika ievēlēts par Latgales Pagaidu zemes padomē un kļuva par tās priekšsēdētāju.</p>	

Personas: Jānis Goldmanis Francis Trasuns Jānis Čakste
 Vilis Olavs Kārlis Skalbe Frīdrihs Briedis Jānis Francis
 Jēkabs (Aleksandrs) Grīns Andrejs Auzāns Augusts Ernests Misiņš

5. Izlasi aprakstu un norādi, uz kuru latviešu strēlnieku bataljonu tā apraksts attiecas! Bataljonu nosaukumi doti zem uzdevuma.

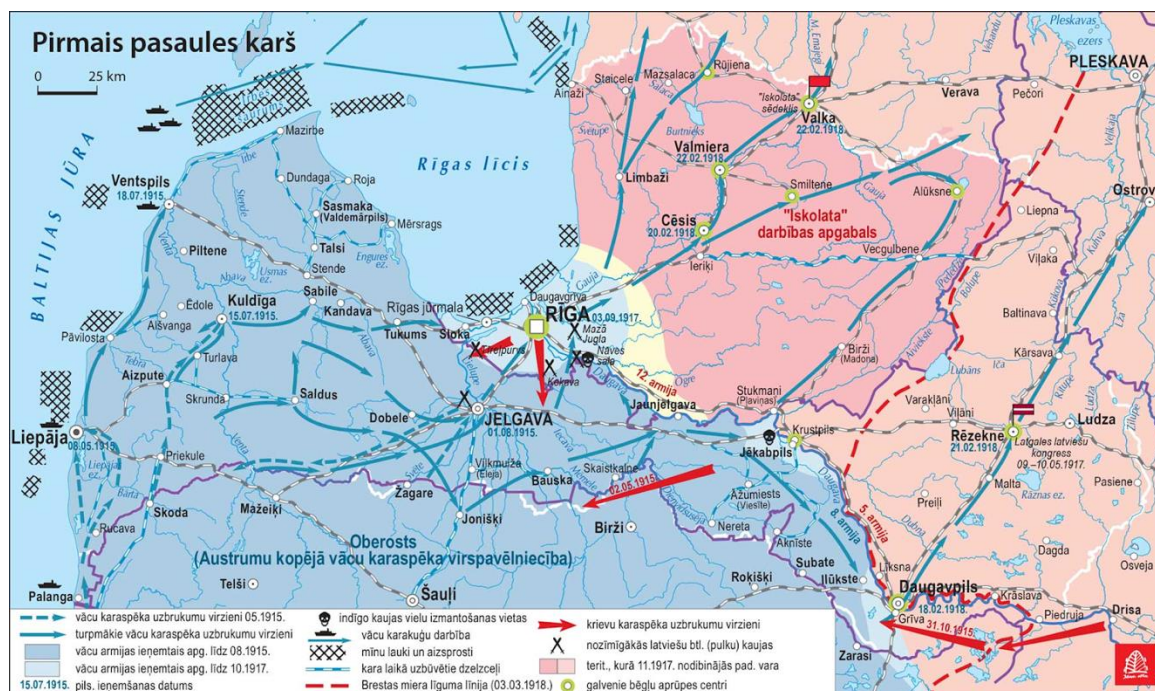
Apraksts	Bataljons
1915. gada oktobra beigās šis bataljons kopā ar 2. Rīgas strēlnieku bataljonu karoja Slokas apkārtni, kur aizvadīja vienu no nozīmīgākajām kaujām, atspiežot vācu uzbrukumu.	
Viens no šī strēlnieku bataljona, vēlāk pulka, komandieriem bija pulkvežleitnants Krišjānis Berķis.	
Šo bataljonu izveidoja kā pirmo, un tā nosaukuma izvēle nebija nejauša - tieši tajā cietoksnī, kas kļuva par bataljona nosaukumu, latviešu zemessargi aizvadīja varonīgas kaujas.	
Šī strēlnieku bataljona karogā bija attēlots zobens ar ozola zaru virs tā un uzlecoša saule fonā. Bataljona devīze bija “Imanta nevaids miris”.	
Veidojot šī strēlnieku bataljona nosaukumu, tika izvēlēts Latvijas novada nosaukums, un izmantots latviskais nosaukums, nevis līdz tam bieži izmantotais “Liflāngija”.	
Ar sava bataljona nosaukumu kareivji bija ļoti apmierināti. Viņi atsaucās uz senajiem šīs tautas varoņdarbiem un savu komandieri Jukumu Vācieti savā starpā sauca par Nameju.	
Šī strēlnieku bataljona karogā bija attēlota uzlecoša saule, zobens un ozola zars virs tā. Sava devīze šim bataljonam nebija.	
1916. gada oktobrī šis strēlnieku bataljons piedzīvoja vienu no baisākajām kaujām Nāves salā. Vācieši veica kārtējo indīgo gāzu uzbrukumu pret 173. Kameņecas pulku, kuri	

<p>tobrīd atradās nocietinājumos, bet vadības nolaidības rezultātā nebija nodrošināti ar gāzmaskām un cieta smagus zaudējumus. Latviešu strēlnieku bataljons, kurš tobrīd krastā atradās atpūtā, steidzās Kameņecas pulkam palīgā un aizstāvēja pozīcijas.</p>	
<p>Tiek runāts, ka šī bataljona kareivji ar savu nosaukumu bija vismazāk apmierināti. Lai gan šī pilsēta atradās ļoti auglīgā apgabalā un ordeņa laikā šī pils karojusi ar daudziem ienaidniekiem, strēlniekiem šis nosaukums likās mazāk vērtīgs kā citi, jo šajā pilsētā dzīvojot daudz ebreju. Tajā pašā laikā komitejas locekļiem (t.sk. Jānim Goldmanim) nosaukums bija ļoti mīļš, jo jaunību bija pavadījuši šajā apriņķī.</p>	
<p>Dodot latviešu strēlnieku bataljoniem nosaukumus, komisija izvēlējās vārdus, kas latviešu un krievu valodā skan līdzīgi, lai izvairītos no nosaukumu tā, ka nosaukumi krievu valodā tiek mainīti. Vienīgais izņēmums bija šis bataljons, kuru krieviski sauca par “Ust-Dvinskas” bataljonu.</p>	

Bataljonu nosaukumi:

1. Daugavgrīvas strēlnieku bataljons
2. Rīgas strēlnieku bataljons
3. Kurzemes strēlnieku bataljons
4. Vidzemes strēlnieku bataljons
5. Zemgales strēlnieku bataljons
6. Tukuma strēlnieku bataljons
7. Bauskas strēlnieku bataljons
8. Valmieras strēlnieku bataljons

6. Apskati karti un izvērtē dotos apgalvojumus! Ja apgalvojums ir patiess, pieraksti burtu "P", ja aplams – "A".

Apgalvojums	Patiess/aplams (P/A)
Ludzā bija viens no galvenajiem bēgļu aprūpes centriem.	
Mīnu lauki un aizsprosti bija izvietoti Baltijas jūrā.	
Indīgo kaujas vielu izmantošana notika Kurzemē.	
Kara laikā tika uzbūvēti dzelceļi.	
Vācu karaspēks visu Rīgas teritoriju ieņēma 1917.gada augustā.	
Brestas miera līguma rezultātā Vācija ieguva visu Latvijas teritoriju.	
1917. gada maijā Latgales laviešu kongress sanāca Valkā.	

7. Katrā jautājumā pasvītro pareizo atbildes variantu!

1917. gads Krievijas impērijā pagāja revolūcijas zīmē. Tomēr daudziem vienkāršajiem karavīriem, grūstot armijas morālei, par politiku bija maz intereses. Tā vietā viņi nodevās uzdzīvei. Uzdzīve norisinājās arī pēc lielinieku apvērsuma oktobrī.

Kā lielinieku propaganda dēvēja kareivju saviesīgos pasākumus?

- "Revolūcijas stiprināšana"
- "Žūpu sanāksmes"
- "Kaktu balles"
- "Kontrevolucionāra darbība"

Lai gan kara izskaņā Latvijā hroniski trūka pārtikas, restorāni turpināja strādāt. Tomēr tajos pašā atļauties varēja vien paši turīgākie.

Kam pielīdzināma bija vakariņu cena divām personām kādā no šiem restorāniem?

- Strādnieka mēnešalgai
- Dzīvokļa mēneša īres maksai
- Zirga cenai
- Uzvalka cenai

Gados pirms kara kino bija zaudējis augstākās Rīgas sabiedrības interesi un to uzskatīja lielākoties par neizglītotu cilvēku izklaidi. Tomēr 1918. gada jūnija sākumā pat cienījamākie pilsoņi plūda uz Rīgas kinoteātriem, lai skatītos tur izrādīto.

Kas tika izrādīts Rīgas kinoteātros šajā laikā?

- a. Pirmā latviešu spēlfilma
- b. Vācijas kronprinča Vilhelma kāzas
- c. 1915. gadā evakuēto Rīgas baznīcas zvanu fotogrāfijas
- d. Filma ar cara Nikolaja II ģimenes mirstīgajām atliekām

Aktīvas kara darbības beigšanās un frontes līnijas attālināšanās 1918. gadā ļāva pakāpeniski atcelt pārvietošanās ierobežojumus. Rezultātā civilisti atsāka doties arī ekskursijās. Kāda objektu grupa rīdzinieku vidū izpelnījās īpašu uzmanību.

Kas bija šie jaunie tūrisma objekti?

- a. Daugavas grīvā noenkurotā Vācijas kara flote
- b. No lieliniekiem iegūtās kara trofejas
- c. Pamestie ciemi agrākās frontes līnijas tuvumā
- d. Tukšie ierakumi Pierīgā

8. Attēlos Tu redzi dažādus slavenus Pirmā pasaules kara laikā radītus un kara tēmai veltītus latviešu mākslas darbus. Katram darbam norādi tā autoru un nosaukumu! (atbilžu varianti uzrakstīti zem uzdevuma)

Glezna	Gleznas autors	Gleznas nosaukums
		
		

Autori: Jāzeps Grosvalds
Konrāds Ubāns

Jēkabs Kazaks

Vilhelms Purvītis

Nosaukumi: “Strēlnieks”
“Mirstošais kareivis” “Trīs krusti (Baltie krusti)”

“Bēgļi”

“Šausmu aleja”
“Uz ežiņas galvu liku”

9. Katrā jautājumā pasvīturo pareizo atbildes variantu!

Kara laikā nekad nevarēja paļauties uz nopirktās preces kvalitāti. Biežas bija sūdzības par ‘viltotu’ pienu – tādu, kam piejaukts daudz ūdens un klāt pievienoti dažādi piemaisījumi, tostarp soda. Daļa piemaisījumu bija indīgi, pat nāvējoši.

Kuru no šīm metodēm ieteica īsta piena atpazīšanai pirms tā iegādes?

- Uzpilināt mazu piena pilienu uz sausa īkšķa naga. Ja piliens paliek kā smuka, apaļa pilīte, piens ir labs.
- Dot pienu dzert kaķim, ja kaķis to nedzer, labāk nedzert arī cilvēkiem.
- Pieprasīt uzrādīt sertifikātu, kas apliecina piena izcelsmi.

d. Vārīt pienu mazā katliņā, ja no katliņa pacēlās zili dūmi, šādu pienu labāk nepirkt.

Karam ieilgstot, no veikaliem viens pēc otra pazuda kārumi. Teju pēdējie kārumi, kurus veikalos varēja nopirkt visu kara laiku, bija skābenas ledenes. Tas bija vispieejamākais kara laika bērnu kārumš. Tomēr 1918. gada vasarā pieprasījums pēc tām Latvijas veikalos strauji kritās.

Kāpēc?

- Vācijas armijas virspavēlniecība Latvijā sāka ievest beļģu šokolādi.
- Izplatījās baumas, ka konfektes satur mirušu cilvēku kaulus.
- Atklājās, ka tajās dzīvībai bīstami augsts oksalskābes līmenis.
- Vairāki pazīstami latviešu kultūras un sabiedriskie darbinieki uzsāka kampaņu pret saldumu došanu bērniem.

Karam ieilgstot, koka namu īpašnieki Rīgā sāka nojaukt savas mājas.

Kādēļ?

- Armija pieprasīja būvmateriālus ierakumu izveidei frontē.
- Deficīta dēļ malkas cena bija kļuvusi tik augsta, ka izdevīgāk bija izpārdot namu celtniecībā izmantoto koku, nekā izīrēt tajos dzīvokļus.
- Izplatījās baumas, ka Rīgā ienāks vācu karavīri, kuriem īpaši patīk apdzīvot koka namus.
- Sākās laivu būvniecības drudzis, rīdziniekiem cerot atrast labāku dzīvi Igaunijas salās.

Kara laikā radās arī vairākas uz resursu taupīšanu vērstas inovācijas.

Kuru no šīm mūsdienās izmantotajām taupības metodēm sāka plaši pielietot 1. pasaules kara laikā?

- Papīra maisiņi veikalos
- Pulksteņu pārgriešana uz vasaras un ziemas laiku.
- LED spuldžu izmantošana apgaismošanai.
- Māju siltināšana.

Tā kā rūpnīcas ražoja gandrīz tikai kara vajadzībām un trūka arī resursu, uzplauka dažādu preču ražošana nelielās darbnīcās vai pat mājās apstākļos no bieži nepiemērotiem materiāliem.

No kā izveicīgi darboņi Rīgā ražoja apavus, kas arī bija teju vienīgie iegādei pieejamie lielākajai daļai rīdzinieku?

- Govju ādām
- Mizām, zariem un salmiem
- Gumijas
- Audumu atgriezumiem, lupatām un vadmalas.

Kara laikā suņu īpašniekus regulāri apstaigāja krāpnieki, kas par nelielu atlīdzību piedāvāja mīluļus nogādāt pie labākiem saimniekiem.

Kāds liktenis patiesībā piemeklēja šos suņus?

- Nodeva armijai mīnu meklēšanai.
- Izmantoja kā ratu vilcējus.
- Pārdeva tālāk citiem saimniekiem.
- Nokāva un tirgoja kā jēra gaļu.

Kara laikā Rīgā varēja redzēt arī vairākus amizantus skatus.

Kādam neierastam nolūkam vācu okupācijas vara sāka izmantot Rīgas parkus 1918. gadā?

- Karavīru nomitināšanai.
- Kartupeļu vagu ierīkošanai.

- c. Veļas mazgātavu ierīkošanai.
- d. Lauku labumu un mājražotāju gada tirgu organizēšanai.

10. Lasi tekstu un tukšajās vietās izvēlies un pasvītro atbilstošāko jēdzienu vai gadskaitli!

Pirmais pasaules karš iezīmēja būtisku pavērsieni Latvijas vēsturē. Karam sākoties, arī latviešu politiķi deklarēja savu uzticību (Vācijas ķeizaram / Krievijas caram / Pagaidu valdības vadītājam). 1915. gada vasarā ķeizariskās Vācijas armija okupēja (Kurzemes guberņu / Vidzemes guberņu / Vitebskas guberņu), un turpmākos kara gadus Latviju sadalīja frontes līnija. Vācu armijas iebrukums izsauca milzīgu rūpnīcu un to strādnieku (bēgšanu / izzagšanu / evakuāciju) no Latvijas pilsētām uz Krieviju un Ukrainu, kā arī latviešu bēgļu plūsmas uz (austrumiem / rietumiem / ziemeļiem).

(1914. / 1915. / 1916.) gadā Valsts domnieki (Jānis Čakste / Frīdrihs Briedis / Jānis Zālītis) un (Voldemārs Zāmuels / Jānis Goldmanis / Vilis Siliņš) panāca atļauju formēt latviešu strēlnieku (rotas / bataljonus / divīzijas), ko sabiedrība uztvēra ar lielu pacilātību, kļūdaini uzskatot, ka cīņa notiks pret (vācbaltiešiem / krieviem / muižniekiem). Neprasot no Krievijas valdības nekādus labumus nacionālā jautājuma risināšanai, īsā laikā tika izveidoti (seši / astoņi / deviņi) strēlnieku bataljoni, kas 1917. gadā bija pārauguši jau par pulkiem, kuri tika izmantoti asiņainās cīņās pret (Krievijas / Austroungārijas / Vācijas) armiju.

Šajā situācijā tikai daži politiķi - Miķelis Valters, Arveds Bergs un citi - atļāvās norādīt, ka nacionālām interesēm atbilstu Krievijas impērijas novājināšana, nevis tās balstīšana. Tomēr (nosodījumu / atbalstu / kritiku) šādi viedokļi neguva, un to paudžus izsludināja par tēvijas ienaidniekiem. Tikai (1916. gada oktobrī / 1917. gada martā / 1917. gada oktobrī) Krievijā notikusī revolūcija pavēra ceļu arī nacionālo prasību formulēšanai. „Brīva Latvija - brīvā Krievijā!” bija šī laikmeta latviešu politiķu lozungs. Latviešu politisko partiju aktivitātes izbeidza 1917. gada septembra vācu armijas ofensīva un izlaušanās uz (Kurzemi / Vidzemi / Latgali).

11. Izlasi dotos vēstures avotus un pasvītro, kurš jēdziens ir atbilstošs avotā rakstītajam!

Avots A: Karš Latvijā, tāpat kā citur karojošajā Eiropā, sākās ar masu sajūsmu un stihiskām demonstrācijām. Cara patvaldībai par pārsteigumu, neparedzēti un negaidīti, vairākums latviešu atbalstīja oficiālo urrapatriotismu un demonstrēja antivācisku stāju. [...] Krievijas un citu Eiropas lielvalstu iesaistīšanās karā pret Vāciju radīja latviešu tautai apbrīnojamu un neticamu sajūtu, ka tās sensenie ienaidnieki ir arī daudzu citu Eiropas tautu ienaidnieki. Karu pret Vāciju latvieši uztvēra kā karu pret baltvāciešiem [vācbaltiešiem], no kuru kundzības nu bija izdevība atbrīvoties. Tika aizmirsta kultūras un ticības kopība, atkal uzzēla gadsimtos krātais naidis pret vāciešiem, atdzima bailes, ka, Vācijai uzvarot, vācbaltieši atriebsies par 1905. gadu un iznīcinās latviešu tautu. [...] Latvijā kara sākumā pats nozīmīgākais militārais pasākums bija mobilizācija. Brīvpriekšplūdiem nebija gala, mobilizācijas plāni tika pārpildīti. Propagandas iespaidā sevišķi jaunatnei šķita: karš būs lielisks pārgājiens, kurā valda draudzība, varonība un piedzīvojumi. (*Latvijas vēsture. 20. gadsimts. Rīga, 2008.*)

Jēdziens:

- evakuācija
- militārisms
- šovinisms

bēgļi
diskriminācija
rekomendācija
emancipācija
gūstekņi

Avots B: Tā sākās 1915. gada vasarā [..]. Trīsdesmit tūkstošos vagonu aizveda fabriku iekārtas un mašīnas. Uz Iekškrīeviju aizceļoja arī bronzas pieminekļi, vara jumti, transportlīdzekļi un baznīcu zvani. [..]. Aptuveni ceturtdaļmiljonam rīdzinieku vajadzēja atstāt savu pilsētu. (*I. Butulis, A. Zunda. Latvijas vēsture. Rīga, 2010.*)

Jēdziens:

evakuācija
militārisms
šovinisms
bēgļi
diskriminācija
rekomendācija
emancipācija
gūstekņi

Avots C: Pirmais pasaules karš paplašināja arī Latvijas sievietes dzīvesdarbības robežas. Vispirms jau sievietes aizvien vairāk tika iesaistītas algotā darba veikšanā. Vīriešu darbaroku trūkums piedāvāja jaunas iespējas tradicionālās darba samaksas ietvaros – sievietēm par tādu pašu darbu maksāja mazāk. Karā iesaistīto valstu sieviešu pieplūdumu publiskajā sfērā simbolizēja tramvaja konduktore (šis formā tērptais sabiedriskā transporta darbinieka amats pirmskara Eiropā bija absolūts vīriešu profesiju monopols)[..]. Rīgā Tramvaju sabiedrība 1916. gadā eksperimenta veidā bija pieņēmusi darbā kādas 50 „konduktrises”, tika atzīts, ka viņas apzinīgi cenšas piemēroties jaunajam darbam. Laikraksti rakstīja, ka sievietes jau redzamas darbojamies it visās nozarēs – viņas strādā „vīrieša darbus”: ir pārdevējas, grāmatvedes, kasieres, fotogrāfu mācekles, maizes cepējas. Sievietes Latgalē strādā meža darbus. (*Vita Zelče. Skice vēstures zīmējumam: Sieviete un Pirmais pasaules karš // Latvijas Valsts arhīvi, 2002.*)

Jēdziens:

evakuācija
militārisms
šovinisms
bēgļi
diskriminācija
rekomendācija
emancipācija
gūstekņi

Avots D: [..] Toreiz no mājām izbraucām seši cilvēki, bet pārbraucām tikai četri; meita Marta palika vēl Čeļabinskā, jo tur apprecējās un pārbrauca ar savu vīru B. Egli tikai 1922. g. Daudz, ļoti daudz ģimenes vairs nepārbrauca tādā sastāvā, kā aizbrauca, [..]. Brālis Kārlis aizbrauca ar divi dēliem un vienu meitu, bet pārbrauca tikai divi cilvēki- pats un sieva. Vecākais dēls nomira, jaunākais palika Krievijā, bet meita Antonija apprecējās ar karagūstekni un aizbrauca uz Čehoslovākiju. (*V. Ansviesulis. Rīdzinieki pasaules kara bēgļu gaitās. Rīga, 1936.*)

Jēdziens:

evakuācija
militārisms
šovinisms
bēgļi
diskriminācija
rekomendācija
emancipācija
gūstekņi